

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μελλοντική νομοθεσία για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα»

(2007/C 175/22)

Στις 26 Φεβρουαρίου 2007, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα «*Η μελλοντική νομοθεσία για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα*».

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 7 Μαΐου 2007 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. HERNÁNDEZ BATALLER.

Κατά την 436η σύνοδο ολομέλειας, της 30ής και 31ης Μαΐου 2007 (συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2007), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 136 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δράση της Επιτροπής για την ψηφιακή προσβασιμότητα, και της ζητά να συνεχίσει τις προσπάθειες προς την ίδια κατεύθυνση, ενώ, δεδομένου του ζωηρού ενδιαφέροντος που προκαλεί το θέμα αυτό, επιφυλάσσεται να υιοθετήσει συμπληρωματική γνωμοδότηση για το θέμα.

1.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η Επιτροπή θα πρέπει να υιοθετήσει μια σειρά δράσεων, σε κοινοτικό επίπεδο, που να συνίστανται στα εξής:

- Ενίσχυση της υφιστάμενης νομοθεσίας, ώστε να καταστεί συνεκτική και δεσμευτική, με στόχο να αποφευχθούν οι ανισότητες και οι αποκλίσεις που υφίστανται σήμερα μεταξύ των κρατών μελών, κυρίως στους τομείς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την καθολική υπηρεσία) και των δημόσιων συμβάσεων. Ενίσχυση, κατόπιν, του κοινοτικού κεκτημένου, με την υιοθέτηση -με βάση τα άρθρα 13 και 95 της ΣΕΚ- νέων υπερεθνικών μέτρων, που να διαφυλάσσουν τις υποχρεώσεις προσβασιμότητας ως υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας.
- Οριζόντια συμπλήρωση των υπολοίπων κοινοτικών πολιτικών με την ένταξη σ' αυτές της διάστασης της ψηφιακής προσβασιμότητας.
- Υιοθέτηση μη δεσμευτικών μέτρων για την ψηφιακή προσβασιμότητα που να βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων.

1.3 Η συμμετοχή των οργανώσεων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών έχει ιδιαίτερη σημασία για την εφαρμογή της ενδεδειγμένης πολιτικής για την ψηφιακή προσβασιμότητα, χάρη στην προώθηση των συνοδευτικών μέτρων, π.χ. σε πτυχές που έχουν σχέση με τους κώδικες συμπεριφοράς ή με τη συρρύθμιση.

1.4 Οι δράσεις υποστήριξης θα πρέπει να επικεντρωθούν σε τομείς που διευκολύνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων στην κοινωνία των πληροφοριών και τους εισαγάγουν στη χρήση των νέων τεχνολογιών, που αποτελεί ιδανικό μέσο για την επίτευξη της κοινωνικής τους ένταξης, για την αποτροπή του ψηφιακού αποκλεισμού και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

1.5 Οι δημόσιες αρχές των κρατών μελών, ακολουθώντας ενδεικτικά υπερεθνικά πρότυπα, θα πρέπει να υιοθετήσουν οποιαδήποτε μέτρα στήριξης, ώστε να χρηματοδοτήσουν την ένταξη των οργανώσεων ατόμων με αναπηρίες και ηλικιωμένων ατόμων στο ψηφιακό περιβάλλον και να διευκολύνουν την προσβασιμότητα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η Επιτροπή, με επιστολή που απηύθυνε στην ΕΟΚΕ, την καλεί να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα το «μελλοντικό νομοθετικό πλαίσιο για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα» με επικέντρωση του ενδιαφέροντος στους ηλικιωμένους.

Η υπέρβαση των τεχνικών εμποδίων και δυσχερειών που αντιμετωπίζουν και υφίστανται τα άτομα με ειδικές ανάγκες και άλλες ομάδες όταν προσπαθούν να ενταχθούν υπό ίσους όρους στην κοινωνία των πληροφοριών είναι γνωστή ως «ηλεκτρονική προσβασιμότητα». Η έννοια αυτή αποτελεί τμήμα της ευρύτερης έννοιας της «ηλεκτρονικής ένταξης», στα πλαίσια της οποίας εξετάζονται και άλλες μορφές οικονομικών, γεωγραφικών ή εκπαιδευτικών φραγμών.

2.2 Αυτό που επιδιώκεται, κυρίως, είναι να καθοριστεί η τυπολογία του παράγωγου δικαίου με βάση την οποία θα αναπτυχθεί ο στόχος της ΕΕ για τη διαμόρφωση μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς, στη σημερινή συγκυρία ταχείας οικονομικής και κοινωνικής αναδιάρθρωσης.

2.3 Είναι αναμφισβήτητο ότι το κανονιστικό αυτό σχέδιο διαθέτει ισχυρή θεμελίωση στις νομικές βάσεις με τις οποίες δίδεται υπόσταση στις ευρωπαϊκές αξίες και αρχές, όπως το άρθρο 13 της ΣΕΚ, ή οι ειδικές αναφορές στη συμμετοχή «όλων των κατοίκων της» στο δημοκρατικό βίο και στην κοινωνική πρόοδο, που περιλαμβάνονται στη δεύτερη και τέταρτη παράγραφο της Ευρωπαϊκής Συνταγματικής Συνθήκης καθώς και, μεταξύ άλλων διατάξεων, στα άρθρα I-3-3, II-81 και II-86.

2.4 Ομοίως, οι σχετικές τοποθετήσεις και αποφάσεις των θεσμικών και λοιπών οργάνων της ΕΕ συνιστούν ήδη ένα σημαντικό κεκτημένο το οποίο, παρά το διάσπαρτο χαρακτήρα του, συμβάλλει στην προοδευτική διαμόρφωση κοινοτικών πολιτικών στα πλαίσια των οποίων αναλαμβάνεται ενεργός δέσμευση κατά των διακρίσεων και υπέρ της ψηφιακής προσβασιμότητας, και συγκεκριμένα των εξής:

- Στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 2ας Δεκεμβρίου 2002 για την «ηλεκτρονική προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρίες» καλείται η Επιτροπή να αξιοποιήσει τις δυνατότητες της κοινωνίας των πληροφοριών για τα άτομα με αναπηρίες, και ιδιαίτερα να καταβάλει προσπάθειες για την άρση κάθε τύπου φραγμών.

— Το Συμβούλιο Τηλεπικοινωνιών, από την πλευρά του, υπογράμμισε την ανάγκη να βελτιωθεί η ηλεκτρονική προσβασιμότητα στην Ευρώπη ⁽¹⁾ ενώ το Συμβούλιο Κοινωνικών Υποθέσεων, στο ψήφισμά του για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα του 2003 ⁽²⁾, ζητούσε από τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μια ανοικτή κοινωνία βασισμένη στη γνώση και χωρίς αποκλεισμούς, στην οποία να έχουν πρόσβαση όλοι οι πολίτες.

2.4.1 Η Επιτροπή δημοσίευσε, το 2005, την Ανακοίνωση «i-2010» ⁽³⁾ με σκοπό να θεσπίσει ένα νέο στρατηγικό πλαίσιο για μία ευρωπαϊκή κοινωνία των πληροφοριών και, κατόπιν, την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα ⁽⁴⁾, όπου προτείνει ένα σύνολο πολιτικών πρωτοβουλιών για την προώθηση της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας.

2.4.2 Συγκεκριμένα, στην Ανακοίνωση για την ηλεκτρονική ή ψηφιακή προσβασιμότητα, αναπτύσσονται τρεις ξεχωριστές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος:

— προώθηση της θέσης απαιτήσεων προσβασιμότητας κατά την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων·

— διασφάλιση της πιστοποίησης της προσβασιμότητας·

— βελτίωση της χρήσης της ισχύουσας νομοθεσίας.

Δύο χρόνια μετά από τη δημοσίευση της Ανακοίνωσης της Επιτροπής, προβλέπονταν η διενέργεια ελέγχου για την εξέταση της δυνατότητας υιοθέτησης συμπληρωματικών μέτρων, εάν κρίνονταν αναγκαία.

2.4.3 Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της για την εν λόγω Ανακοίνωση ⁽⁵⁾, όπου εξέταζε πτυχές όπως τα εναρμονισμένα πρότυπα και η διαλειτουργικότητα, οι δημόσιες συμβάσεις, η πιστοποίηση και ο έλεγχος από τρίτους έναντι της αυτο-πιστοποίησης, η χρήση της νομοθεσίας, η ένταξη, η προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό, η νομοθεσία και το νέο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή κοινωνία των πληροφοριών.

2.5 Πιο πρόσφατα, στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 2007 σχετικά με τη «στρατηγική για ασφαλή κοινωνία της πληροφορίας στην Ευρώπη», και συγκεκριμένα στο σημείο 6, γίνεται αναφορά στην ανάγκη «να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στους χρήστες με ειδικές ανάγκες ή με μικρή γνώση στα θέματα της ασφάλειας δικτύων και πληροφοριών», μεταξύ δε των τελευταίων συμπεριλαμβάνονται και οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

⁽¹⁾ Ψήφισμα του Συμβουλίου για το πρόγραμμα δράσης e-Europe 2002: Προσβασιμότητα στις δημόσιες ιστοσελίδες και στο περιεχόμενό τους, ΕΕ C 86 της 10.4.2002.

⁽²⁾ Ψήφισμα 14892/02 του Συμβουλίου.

⁽³⁾ COM(2005) 229 τελικό. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: i-2010 — Ευρωπαϊκή κοινωνία της πληροφορίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση», ΕΕ C 110 της 9.5.2006, σελ. 83.

⁽⁴⁾ COM(2005) 425 τελικό.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση CESE 404/2006, που υιοθετήθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 15ης Μαρτίου 2006. Εισηγητής: ο κ. Cabra de Luna. ΕΕ C 110 της 9.5.2006.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ δέχεται ασμένως την πρόσκληση της Επιτροπής να καταρτίσει την παρούσα διερευνητική γνωμοδότηση και δηλώνει ότι, ενώ η προσέγγιση των κοινοτικών δράσεων που επιδιώκουν την ένταξη όλων στην κοινωνία της πληροφορίας πρέπει γενικά να είναι συνολική, υπάρχουν ορισμένες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι οι ηλικιωμένοι ή τα άτομα με αναπηρίες, που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή για την κατάλληλη ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία των πληροφοριών ⁽⁶⁾.

Επιπλέον, λόγω του έντονου ενδιαφέροντος που παρουσιάζει το θέμα που αποτελεί αντικείμενο της διαβούλευσης, η ΕΟΚΕ επιφυλάσσεται να καταρτίσει σχετική συμπληρωματική ή πρόσθετη γνωμοδότηση.

3.1.1 Τούτο συμφωνεί, εξάλλου, πλήρως με το σημείο οκτώ της Υπουργικής Δήλωσης της Ρίγα ⁽⁷⁾ στο οποίο αναφέρονται τα εξής: Για να αντιμετωπιστεί δυναμικά το θέμα της ηλεκτρονικής ένταξης όλων, θα πρέπει να μειωθούν κατά το ήμισυ, έως το 2010, οι διαφορές που υφίστανται μεταξύ της τρέχουσας μέσης χρήσης του Διαδικτύου από τον πληθυσμό της ΕΕ και της χρήσης του από τους ηλικιωμένους, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τις γυναίκες, τις ομάδες με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, τους ανέργους και τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες.

Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι, λόγω των σημαντικών πολιτικών και κοινωνικών μεταβολών των τελευταίων ετών, έχει προτεραιότητα να αναληφθεί μια κοινοτική δράση για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα και να καθιερωθεί η πρόσβαση στις ΤΠΕ στις δημόσιες υπηρεσίες ως δικαίωμα των πολιτών.

Η εν λόγω κοινοτική δράση πρέπει να συνδυάζει ένα νομικό μέσο που να ενισχύει την υφιστάμενη νομοθεσία με άλλα μη δεσμευτικά μέτρα στα πλαίσια διαφόρων πολιτικών, δεδομένης της προστιθέμενης αξίας που συνεπάγεται η κοινοτική παρέμβαση.

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει αυτή την κοινοτική παρέμβαση δεδομένου ότι:

— σε ό,τι αφορά τις κοινωνικές πτυχές, βελτιώνει τα δικαιώματα των πολιτών, ενώ, σε ό,τι αφορά τις οικονομικές πτυχές, βελτιώνει τις οικονομίες κλίμακας, τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, τον ανταγωνισμό σε έναν κείμενο τομέα και την καινοτομία·

— υπογραμμίζει ότι οι διαφορετικές και κατακερματισμένες προσεγγίσεις των κρατών μελών προκαλούν ορισμένα προβλήματα που προκύπτουν, ειδικότερα, από τη διαφορετική μεταφορά των υφιστάμενων οδηγιών, η οποία και πρέπει να διασαφηνιστεί, ιδίως στους τομείς των δημόσιων συμβάσεων και της καθολικής υπηρεσίας·

— και όλα αυτά, με την επιφύλαξη της βελτίωσης της εφαρμογής των μέτρων υποστήριξης που θα υιοθετηθούν.

⁽⁶⁾ Κατά τη γνωμοδότηση CESE 404/2006, σημείο 3.4: «Τα άτομα με ειδικές ανάγκες συνιστούν μια ετερογενή ομάδα. Ταυτόχρονα, θεωρείται σωστό να ληφθεί ότι οι ομάδες που αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης στις ΤΠΕ είναι κυρίως οι ακόλουθες: τα άτομα με γνωστικές και μαθησιακές αναπηρίες, τα άτομα με αισθητηριακές αναπηρίες (κωφοί και βαρήκοοι, τυφλοί και άτομα με μειωμένη όραση, κωφάλαλοι και δυσλεκτικοί) καθώς και τα άτομα με σωματικές αναπηρίες». ΕΕ C 110 της 9.5.2006.

⁽⁷⁾ Στην Δήλωση των Υπουργών της ΕΕ για την ηλεκτρονική ένταξη, που υιοθετήθηκε στη Ρίγα στις 11/06/2006 στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας i2010, επαναλαμβάνεται η πολιτική δέσμευση για τη βελτίωση της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας. <http://ec.europa.eu/information-society/events/ict-riga-2006/index6en.htm>

3.2 Σε ό,τι αφορά τη νομική βάση των κανόνων που διέπουν τα θέματα σχετικά με την ηλεκτρονική προσβασιμότητα, συνιστάται να γίνεται χρήση:

- αφενός, του άρθρου 13 της ΣΕΚ, που παρέχει γενικά στο Συμβούλιο τη δυνατότητα να αναλαμβάνει την κατάλληλη δράση σε κοινοτικό επίπεδο για την καταπολέμηση των διακρίσεων·
- αφετέρου, του άρθρου 95 της ΣΕΚ, εφόσον πρόκειται για θέματα που συνδέονται με την καθιέρωση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ως προς τα οποία οι προτάσεις θα πρέπει να βασίζονται σε υψηλό επίπεδο προστασίας.

Και όλα αυτά, με την επιφύλαξη της οριζόντιας επίδρασης που πρέπει να έχουν τα θέματα που συνδέονται με την ηλεκτρονική προσβασιμότητα.

3.2.1 Δυστυχώς, καθώς δεν έχει τεθεί σε ισχύ η Ευρωπαϊκή Συνταγματική Συνθήκη, η δράση αυτή δεν μπορεί να αναλαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο III-124-1, στο οποίο προβλέπεται ότι το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα «αφού λάβει την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου». Δεδομένου ότι στο ισχύον άρθρο 13 της ΣΕΚ προβλέπεται απλώς η ανάληψη δράσης με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου «μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο», οι δράσεις της ΕΕ δεν θα έχουν προκύψει από ευρεία δημοκρατική δημόσια συζήτηση και δεν θα έχουν το μεγαλύτερο ηθικό έρεισμα που έχουν οι δράσεις της ΕΕ που εγκρίνονται σύμφωνα με τη διαδικασία της συναπόφασης.

3.2.2 Ωστόσο, η ρητή πρόβλεψη της ανάληψής τους με ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου είναι ιδιαίτερα πρόσφορη, δεδομένου ότι όλες οι εν λόγω κανονιστικές πράξεις θα πρέπει να τηρούν την αρχή της επικουρικότητας. Λογικά, η ομόφωνη υποστήριξη των κυβερνήσεων της ΕΕ θα εξασφαλίσει την πιο αποτελεσματική συμμετοχή των αντίστοιχων εθνικών διοικήσεων στην εσωτερική εφαρμογή και ανάπτυξη τους. Τούτο σημαίνει, επίσης, ότι οι στόχοι των μέτρων που θα εφαρμόζονται δεν θα περιορίζονται στην άρση των υφιστάμενων εμποδίων στον τομέα αυτό, αλλά θα συμβάλλουν, επιπλέον, πραγματικά στην ένταξη όλων, στα πλαίσια του προορατικού ρόλου που πρέπει να διαδραματίζουν οι κοινοτικές δράσεις που βασίζονται στα άρθρα 13 και 95 της ΣΕΚ.

3.2.3 Υπό την έννοια αυτή, η κατάλληλη νομοθετική πράξη θα ήταν η οδηγία, δεδομένου ότι παρέχει σημαντικό περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη κατά την επιλογή των μέσων για την επίτευξη των στόχων που έχουν οριστεί σε υπερεθνικό επίπεδο.

3.3 Σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο περιεχόμενο του μελλοντικού κοινοτικού ρυθμιστικού πλαισίου, είναι απαραίτητο να περιληφθούν, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθοι στόχοι, με διαφοροποίηση μεταξύ αυτών που έχουν γενική εμβέλεια και αυτών που έχουν ειδικό χαρακτήρα.

3.4 Στα πλαίσια των στόχων γενικής εμβέλειας θα πρέπει να προβλεφθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- α) Η προώθηση της διαλειτουργικότητας των υπηρεσιών που παρέχουν οι ΤΠΕ μέσω κοινών προτύπων και προδιαγραφών, κατά τρόπο ώστε οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί τυποποίησης να λαμβάνουν υπόψη την πτυχή της προσβασιμότητας κατά την υιοθέτηση και ανάπτυξη των εν λόγω προτύπων.

- Η ενίσχυση των διατάξεων για την ψηφιακή προσβασιμότητα στις οδηγίες για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, σύμφωνα με τις συστάσεις της INCOM (ομάδα για επικοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς)^(*), με παράλληλη προώθηση της ψηφιακής προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων κατά την αναθεώρηση της οδηγίας για τις οπτικοακουστικές υπηρεσίες (Τηλεόραση χωρίς σύνορα), όπως αναφέρεται ήδη π.χ. σε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ^(**), ή της οδηγίας για το δικαίωμα του δημιουργού στην κοινωνία της πληροφορίας.

- β) Η διευκόλυνση της πρόσβασης στα δίκτυα των ΤΠΕ μέσω της εξασφάλισης εξοπλισμών και υποδομών τερματικών στις ευρωπαϊκές ζώνες και περιφέρειες στις οποίες παρατηρείται ψηφιακό χάσμα. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και το νεοσυσταθέν Ταμείο E+A θα πρέπει να προβλέψουν ειδικά κονδύλια για την ηλεκτρονική ένταξη, κατά τρόπο ώστε, μέχρι το 2010, το 90 % της επικράτειας της ΕΕ να έχει πρόσβαση στις ΤΠΕ.

- γ) Όλα τα μέλη της κοινωνίας πρέπει να μπορούν να επωφελούνται από τα προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχουν οι ΤΠΕ, πράγμα που προϋποθέτει να σχεδιάζονται και να λειτουργούν με βάση τα δεδομένα των πιο μειονεκτικών κοινωνικών ομάδων και, ιδιαίτερα, των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων. Προς το σκοπό αυτό, θα πρέπει να θεσπιστεί διττό επίπεδο ευθύνης την οποία να επωμίζονται τόσο οι δημόσιες αρχές όσο και οι ιδιώτες.

3.4.1 Αφενός, ανάλογα με το αντίστοιχο πεδίο αρμοδιότητάς τους, οι κοινοτικές αρχές και οι αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να καθορίσουν απαιτήσεις για τις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητα στον τομέα των ΤΠΕ εντός της εσωτερικής αγοράς, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η τυποποίηση, και να επαγρυπνούν για την ορθή τήρησή τους.

3.4.2 Κατά το μέτρο του δυνατού, οι απαιτήσεις αυτές θα εφαρμόζονται στην Κοινή Εμπορική Πολιτική έτσι ώστε τα οφέλη της προσβασιμότητας να έχουν όχι μόνο ευρωπαϊκή αλλά και παγκόσμια διάσταση. Εξάλλου, θα πρέπει να προωθηθούν κώδικες συμπεριφοράς σε συνάρτηση με τις ανάγκες κάθε μειονεκτικής κοινωνικής ομάδας, προκειμένου να καθιερωθεί στον τομέα αυτό το πνεύμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

3.4.3 Αφετέρου, πρέπει να συμμετάσχουν οι αντίστοιχοι παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών στο πεδίο της τεχνολογικής καινοτομίας και διάδοσης των ορθών πρακτικών πρόσβασης στις ΤΠΕ και χρήσης τους, μέσω της δημιουργίας διεθνικών δικτύων που να συνδέουν τα πανεπιστημιακά ερευνητικά κέντρα και τα ερευνητικά κέντρα των επιχειρήσεων του τομέα. Μεταξύ άλλων μέτρων, θα πρέπει να καταρτιστούν ετήσια σχέδια που να συγχρηματοδοτούνται προς το σκοπό αυτό από την ΕΕ και τις εθνικές διοικήσεις και να προωθηθεί μια νοοτροπία ερευνητικής αριστείας στην οποία να συμπεριλαμβάνεται και η απονομή ευρωπαϊκού βραβείου για τις νέες τεχνολογίες υψηλής ποιότητας που διευκολύνουν την ηλεκτρονική ένταξη.

^(*) Η ομάδα για επικοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς (INCOM — Inclusive Communications Group) συστάθηκε το 2003 και απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών, τηλεπικοινωνιακούς φορείς, ενώσεις χρηστών και οργανισμούς τυποποίησης.

^(**) Γνωμοδότηση CESE 486/2006. ΕΕ C 185 της 8.8.2006.

3.5 Στα πλαίσια των στόχων ειδικού χαρακτήρα θα πρέπει να προβλεφθούν οι ακόλουθες δράσεις:

- α) Η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας για την καθολική υπηρεσία, η οποία καλύπτει την πρόσβαση στα κοινόχρηστα τηλέφωνα, στις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και στις υπηρεσίες πληροφοριών καταλόγου, προκειμένου να καλύπτονται και οι τεχνολογίες ευρείας ζώνης και τα κινητά τηλέφωνα, όπως έχει ζητήσει επανειλημμένα η ΕΟΚΕ.
- β) Η απαγόρευση στις δημόσιες διοικήσεις της χρήσης προϊόντων και υπηρεσιών των ΤΠΕ που δεν συμμορφώνονται προς τους ισχύοντες κανόνες σχετικά με την προσβασιμότητα, καθώς και η συμπερίληψη στη μελλοντική κοινοτική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις δεσμευτικών διατάξεων σχετικά με την προσβασιμότητα.
- γ) Η εναρμόνιση των απαιτήσεων προσβασιμότητας για τη χρήση των δικτύων IP (Πρωτόκολλο Internet) που συμπεριλαμβάνουν υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης και υπηρεσίες διαδραστικής ψηφιακής τηλεόρασης.
- δ) Η υιοθέτηση από τα κράτη μέλη του συνόλου της δεύτερης έκδοσης των κατευθυντήριων γραμμών για την προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό (Web Accessibility Initiative Guidelines) και η ενσωμάτωσή της στις δημόσιες ιστοθέσεις του Διαδικτύου — η ΕΟΚΕ την έχει εξάλλου ήδη ζητήσει ⁽¹⁰⁾.
- ε) Η γενίκευση της χρήσης των «εργαλείων συγγραφής» υπό τον όρο να συμμορφώνονται προς τη δεύτερη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών για την προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η πληθυσμιακή ομάδα των ατόμων άνω των 65 ετών αυξάνεται διαρκώς στην πυραμίδα ηλικιών ή ηλικιακή δομή του πληθυσμού. Το χαμηλό ποσοστό γεννητικότητας και η βελτίωση της ποιότητας ζωής και του προσδόκιμου επιβίωσης είναι οι κυριότερες αιτίες του φαινομένου αυτού. Για το λόγο αυτό, οι Προεδρίες του Συμβουλίου έχουν συμπεριλάβει τη γήρανση του πληθυσμού μεταξύ των θεμάτων που θα εξετάζονται στα πλαίσια των Κοινών Προγραμμάτων της Προεδρίας.

4.2 Στη νέα κοινωνία των ηλικιωμένων, υπάρχουν παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν στην απομόνωση, όπως η εξαφάνιση της εκτεταμένης οικογένειας και η εμφάνιση της μονογονεϊκής οικογένειας. Η κοινωνία των πληροφοριών παρέχει ορισμένες νέες ευκαιρίες για την έξοδο από την κοινωνική απομόνωση, οι οποίες θα πρέπει να αξιοποιηθούν για τους ηλικιωμένους, μέσω της προώθησης δράσεων που θα μειώνουν το υφιστάμενο σήμερα ψηφιακό χάσμα.

Αυτό είναι ιδιαίτερα προφανές στο χώρο της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας. Όπως διαπιστώνεται στην υπουργική δήλωση της Ρίγα, που υιοθετήθηκε ομόφωνα, μόνον το 10 % των ατόμων άνω των 65 ετών που ζουν στην Ευρώπη χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο.

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση CESE 404/2006, σημείο 7.5.1: «Η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να υιοθετήσουν επίσημα και χωρίς τροποποιήσεις την δεύτερη έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών για την προσβασιμότητα στον παγκόσμιο ιστό και να την ενσωματώσουν σε όλες τις δημόσιες ιστοθέσεις». ΕΕ C 110 της 9.5.2006.

4.3 Εκτός από την καθολική πρόσβαση στο Διαδίκτυο, για την προαγωγή της κοινωνικής ένταξης των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρίες στην κοινωνία των πληροφοριών, πρέπει να προταθούν, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, εγκάρσιες κοινωνικές πολιτικές που να επιδιώκουν την ισότητα και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, βελτιστοποιώντας τις υπηρεσίες και προωθώντας τη συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινωνία των πληροφοριών με την άρση των εμποδίων για την πρόσβαση στην ψηφιακή εκπαίδευση και στα δωρεάν λογισμικά.

Η διευκόλυνση της προσβασιμότητας στην κοινωνία των πληροφοριών για τους ηλικιωμένους και τα άτομα με αναπηρίες μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση της πνευματικής άσκησης και να κάνει τη ζωή τους πιο άνετη, με την παροχή υπηρεσιών όπως, μεταξύ άλλων, οι εξής:

- δωρεάν παροχή συμβουλών·
- κατ' οίκον παράδοση εγγράφων·
- παροχή νομικών συμβουλών σε ατομική βάση ή σε κέντρα συνταξιούχων ή ατόμων με αναπηρία·
- δραστηριότητες αναψυχής και ψυχαγωγίας·
- γεροντολογική συνδρομή και σύνδεση με κοινωνικές υπηρεσίες της περιοχής·
- κατάρτιση μέσω εικονικής διδασκαλίας·
- προγράμματα διακοπών·
- προαιρετικές υπηρεσίες τηλεϊατρικής·

Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τη χρησιμότητα των ΤΠΕ για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συμμετοχής των ηλικιωμένων και των ατόμων με αναπηρίες, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων τους, στη βελτίωση της υφιστάμενης κατάστασης στην ΕΕ. Η συμμετοχή των παραγόντων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών μπορεί να αποδειχθεί σημαντική σε τομείς όπως η συρρύθμιση, η κατάρτιση κωδίκων συμπεριφοράς ή η εταιρική κοινωνική ευθύνη.

4.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να υιοθετηθούν δράσεις για την παροχή υποστήριξης προς τα σχέδια και δραστηριότητες που διευκολύνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων στην κοινωνία των πληροφοριών και τους εισάγουν στη χρήση των νέων τεχνολογιών που αποτελεί ιδανικό μέσο για να εξασφαλιστεί η κοινωνική τους ένταξη, να αποτραπεί ο ψηφιακός αποκλεισμός και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής τους, και συγκεκριμένα:

- για να δημιουργηθούν και να ενισχυθούν ψηφιακά δίκτυα που να προωθούν τον επαγγελματισμό και την αποτελεσματικότητα των συστημάτων διαχείρισης των διαφόρων φορέων και ενώσεων που είναι επαρκώς εξοπλισμένες και προσαρμοσμένες στις ανάγκες διαφόρων ομάδων ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρίες και

— για την ανάληψη πειραματικών ενεργειών με βάση εφαρμογές και εργαλεία που να συμβάλλουν στο να ευνοηθεί ο ενεργός και ανεξάρτητος βίος των ατόμων με αναπηρίες και των ηλικιωμένων, μέσω της ενσωμάτωσής τους στην κοινωνία των πληροφοριών.

4.5 Η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή μπορεί να ενισχυθεί με την εφαρμογή των Αρχών των Ηνωμένων Εθνών υπέρ των ατόμων τρίτης ηλικίας, στις πολιτικές που αναπτύσσει η ΕΕ, με την προώθηση της πρόσβασης στα κατάλληλα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

4.6 Στα πλαίσια της επανεξέτασης της «νέας προσέγγισης» που θα πρέπει να πραγματοποιήσει η Επιτροπή, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στη νομοθεσία που θα καταρτιστεί οι ανάγκες των ηλικιω-

μένων, προκειμένου να απλοποιηθούν οι υπηρεσίες που πρέπει να παρέχονται από τα προϊόντα που αναπτύσσονται από την πλευρά τους, οι οργανισμοί τυποποίησης και η βιομηχανία θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις πτυχές αυτές στους αντίστοιχους τομείς δραστηριότητάς τους.

4.7 Από την οπτική γωνία της προστασίας του περιβάλλοντος, η αύξηση της χρήσης του ψηφιακού περιβάλλοντος παρέχει δυνατότητες για τον περιορισμό της χρήσης των μετακινήσεων μέσω της επί τόπου παροχής ορισμένων υπηρεσιών. Η Επιτροπή θα πρέπει να διερευνήσει τις δυνατότητες αυτές ώστε να προτείνει μελλοντικά κάποια πιο φιλόδοξα υπερεθνικά μέτρα για την ψηφιακή προσβασιμότητα.

Βρυξέλλες, 30 Μαΐου 2007.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
